

Mikael Hertig

Social- og boligminister Pernille Rosenkrantz-Theil
Socialministeriet
Sendes per mail
&
Folketingets Socialudvalg

Sønderborg, 24. Januar 2023

Vedr. Barnets Lov / Børnene Først

Generel Indledning

Hermed opfordrer jeg til, at den berammede gennemførelse af lovprocessen vedr. Barnets Lov udsættes, indtil udformningen af fremtidens familieadskillelser kommer i bedre overensstemmelse med anerkendt videnskabelig viden og et kommende systems overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6 og 8 om retten til et familieliv og fair rettergang i forbindelse med tvangsindgreb udenfor strafferetsplejen.

Nedenfor følger nogle nedslagspunkter, som jeg tillader mig at henlede opmærksomheden på.

Dette brev har - af hensyn til dokumentationen - snarere katarakter af en lang artikel. Havde jeg været artig, ville jeg have vedlagt dokumentationen som et bilag A. Når jeg ikke gør det, skyldes det formodningen om, at indholdet er kontroversielt, samtidig med, at det ligger mig i den grad på sinde at få dette budskab frem.

Resumé

Dette lange brev til dig, Pernille Rosenkrantz-Theil er ment som en indtrængende opfordring til at stoppe arbejdet med at få vedtaget "Barnets Lov" lige nu. For mig virker den som et hastværksarbejde, udarbejdet af en kerne af kustoder og embedsmænd - alle sikkert med en slags gode viljer, men uden den indsigt og viden, som ser på verden fra familernes side. Som jeg ser det, lider hele projektet af store mangler. Dels - hvilket jeg ikke kommer nøjere direkte ind på senere, præges det af den tendens til individualisering af alting, de senere år har været plaget eller præget af, dels kastes væsentlige retsgarantier og garantiforskrifter over bord til ære for, hvad der til tider opleves som en falsk nulfejlskultur, der har forplantet sig op igennem hele systemet, inklusive den afkortede behandling af tvangsfjernelsessager ved byretterne.

Den første hovedtanke handler om alle de systemfejl, der skyldes et meget stort svælg mellem videnskabeligt indhentet og dokumenteret viden på den ene side og administrativ praksis, inklusive fx. autoriserede psykologers deltagelse som rekvirerede i forældrekompetenceeksperter på den anden.

Et godt eksempel på den manglende viden og indsigt består i, at konceptet "barnets tarv", som går igen i slogans som "Barnets Lov" og "Børnene Først", blev forladt i flere amerikanske stater for omkring 30-40 år siden. Populært sagt kan "Barnets Tarv" bruges som en spar fem, der på et hvilket som helst tidspunkt rydder bordet for alle andre hensyn. I USA ændredes praksis, da ledende psykologer på universitetsniveau forlangte, at alle de traumer, som en anbringelse uden for hjemmet under alle omstændigheder påfører både barn og dets forældre, altid skal indgå som den første vægt i regnestykket, og at der kun skal anbringes, hvis en risikovurdering tegner til, at barnet vil lide væsentligt mere under en anbringelse end ved at blive i hjemmet.

Selv om vi i Danmark efter alt at dømme anbringer omkring dobbelt så mange børn som i vore skandinaviske broderlande, har ingen hæftet sig ved det.

Uvidenheden på området ser ud til at fortsætte ufortrødent. Således har ingen hæftet sig ved, at en kendt forsker på området har betegnet systemet som et "ukontrolleret eksperiment".

De for de fleste berørte borgerne uforståelige styringssystemer ICS og DUBU har indarbejdet direkte fejlspecificerede påstande på videnskabeligt niveau, i det systemerne i deres teknik lægger vægt på, om en moder eller fader selv har lidt under en hård opvækst eller ej. Vi ved, at der ingen sådan kausalitet er. Der er en ubetydelig overhyppighed, men intet belæg for, at en mor bliver dårligere som mor af selv at have været anbragt som barn. (Sjov logik, iøvrigt. Man kunne jo vende argumentet modsat.)

Der er slet ingen analyser i Danmark, der sammenligner de børn, der underrettes om, med alle andre børn. Kortsagt ved vi ikke, om der er børn udenfor populationen, der måske burde have været anbragt, og om det ikke som i de andre nordiske lande ville have været bedre at undlade at anbringe omkring halvdelen af dem, der bliver anbragt. Det ligner en selvkørende mekanisme, der frikender sig selv, fordi de folk, der er interessenter i systemet, jo selv oplever sig som drevet af gode viljer.

For det andet er systemet og dets indretning præget af betydeligt svækkede retssikkerhedsgarantier. De såkaldte garantiforskrifter, der i et demokratisk samfund navnlig er til for at beskytte borgerne mod vilkårlig forvaltning, lever i realiteten slet ikke op til de grundprincipper og normer, der gælder i et demokratisk styret samfund, funderet på magtens tredeling og beskyttelse af borgeren mod vilkårlig selvtrilstrækkelig forvaltning. Borgeren efterlades ubeskyttet.

Tvangsfjernelse er omfattet af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om retten til et familieliv, Men samtidig

gælder i vid udstrækning også her artikel 6 om fri rettergang, der sidestiller forældrenes retsstilling overfor forvaltningen med en tiltalt i en straffesag. Det vil indebære, at der stilles betydeligt flere ressource til rådighed for forældre og børn, end vi gør i Danmark. Jeg opfordrer dig til at se på forholdene i Tyskland, hvor tvangsfjernelser (der arbejdes ikke med "frivillige" anbringelser) afgøres ved uafhængige domstole, og hvor reglen om, at den samme dommer eller domsmand ikke må sidde og forsvare sine gamle afgørelser i et væk. Reglen om dommeres inhabilitet gælder.

Jeg bemærker, at "frivillig anbringelse" i den danske udgave ser ud til i 90% af tilfældene er afgivet under trusler og derfor bør erklæres ugyldige. Derfor bør systemet lægges om, så alle sager behandles i organer, hvor sagkundkaben, både juridisk og psykologisk, i ligeligt omfang stilles til rådighed for parterne .

Endelig overhoder ingen af de kommuner, jeg har besøgt, på noget tidspunkt GDPR's bestemmelser om berigtigelse.

Tværiimod benægter de, ophæver simple påstande til vurderinger eller undlader at svare på henvendelser.

Jeg beder dig og Socialudvalget se nøje på enne henvendelse, der også vil blive publiceret.

Venlig hilsen

Mikael Hertig

Cand scient. pol.

1. Generel uvidenhed om systemet og dets konsekvenser

"[Et ukontrolleret eksperiment](#)". Det er systemet med almindelig og skærpet underretningspligt¹, der vælger de familier ud, der fodrer kommunernes indsats med henblik på forskellige foranstaltninger, herunder "frivillig" og tvungen anbringelse udenfor hjemmet.

1.1. [En undersøgelse fra 1998](#) viser, at **Danmark anbringer dobbelt så hyppigt som de øvrige nordiske lande**.. Intet tyder på, at dette mønster har ændret sig. Forklaringen herpå savnes helt. Vi ved naturligvis, at anbragte børn generelt har hyppigere tilbøjelighed til kriminalitet, sindslidelser og selvmord end andre, når de når voksenalderen, men ingen kan på basis af danske observationer konkludere, at det skyldes anbringelserne. Kontrafaktisk ved vi jo ikke, hvorledes forløbene ville have været, hvis de pågældende børn ikke var blevet anbragt. Der findes dog [internationale undersøgelser](#), der belyser dele af denne problemstilling.² Vi ved ikke engang, hvorfor vi administrativt i Danmark adskiller dobbelt så mange som Norge, Sverige og Finland, uanset systemerne, der anvendes, på lange stræk ligner hinanden.

1.2. Opmærksomheden henledes på, at der i Danmark **ingen systematiske analyser** findes, der videnskabeligt sammenligner de familier, der rammes af underretninger og den øvrige befolkning. Det hører til videnskabelig metode, at observationerne fra den del af populationen, Med andre ord duer underretningssystemet selv ikke som nogen pålidelig stikprøve. Vi ved ikke, om der iblandt de

---

1 <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2021/1651>

2 Se også denne: <https://repository.law.umich.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3055&context=articles>

familier, der ikke rammes af underretninger findes børn, der efter de nuværende kriterier burde have været anbragt, og vi ved heller ikke, om det nuværende system anbringer forkert, således at der anbringes børn, der ikke burde have været anbragt.

1.3. Svælg mellem klinisk praksis og tilgængelig videnskabelig viden: Teori og praksis.

På en række medicinske, psykiatriske, psykologiske og juridiske områder er der i Danmark tilgængelig viden, som kommunernes forvaltninger ikke bruger. Sammenligner man fx. med traditionen for at bruge videnskabelig medicinsk viden på hospitalerne i praksis, er dette fast indarbejdet.

På dette område er kløften så bred, at man kun svært kan se fra den ene side til den anden.

I praksis er det indarbejdet "viden" i [ICS og DUBU](#), at voksne mødre, der selv har haft en hård opvækst med fx. vold, anbringelser etc. selv bliver uegnede til at være mødre. Uanset en beskeden overhyppighed holder den hypotese slet ikke, den er tilbagevist. [Læs denne artikel](#) (Ejrnæs)³

ICS og DUBU's formodninger og antagelser er indarbejdet i en form for kodesprog og praksis, der er uigennemskuelig for borgeren. Populært sagt er der tale om en art indviklet spørgeskema, som godt nok indebærer, at dele af arbejdsgangene ved børnefaglige undersøgelser og den tilstræbt standardiserede sagsbehandling kører efter sammenlignelig metode. Men troværdigheden i form af reliabilitet⁴ og [validitet](#) er aldrig blevet systematisk eftervist. Ikke desto mindre er der slet ikke lagt op til, at Barnets Lov i sin fremtidige form tager dette spørgsmål op på nogen måde.

---

3 Ejrnæs, Morten. (bogomtale)
<https://socialpaedagogen.sl.dk/arkiv/2005/paedagogiske-dage-morten-ejrnaes-om-social-arv/>

4 Ved 'reliabilitet' forstås her graden af overensstemmelse mellem svar på de samme spørgsmål, stillet af forskellige sagsbehandlere til den samme person.

Konklusion:

Du opfordres til seriøst at tage disse indvendinger her op. Hvad med at undersøge de faktiske forhold, før lovgivningsprocessen fuldføres på basis af nogle uunderbyggede antagelser?

ICS- og DUBU bør totalt erstattes af et nyt tankesæt, hvor der bygges på videnskabelig viden og ikke bare erfaringer med et tilfældigt system.

2 Retssikkerheden i systemet er for svag

2.1. Tvangsindgreb udenfor strafferetsplejen

Efter gældende dansk lov anses i hvert fald anbringelse uden samtykke udenfor hjemmet for at være et tvangsindgreb udenfor strafferetsplejen.. Der er dog en udpræget tilbøjelighed i dansk administrativ praksis til, at tvangsfjernelser falder udenfor de jævnlige redegørelser fra Justitsministeriet til folketinget om praksis på området⁵. Imidlertid fremgår det indirekte af i [Kammeradvokatens redegørelse](#) her, at der er tale om tvangsindgreb udenfor strafferetsplejen.

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention [EMRK] er gældende dansk lov, navnlig efter bestemmelsernes ordlyd.

Opmærksomheden henledes på, at danske domstole har en tilbøjelighed til kun at anvende en formodningsregel, hvorefter domme kan tillægges præjudikal virkning; det gælder navnlig, hvis der ikke er et direkte sammenstød med en dansk retsregel.

Som udgangspunkt anerkender ECHR⁶, at den nationale lovgivning er bedst egnet til at indrette det system, der organiserer og hjemler

---

5 Læs fx. Justitsministeriets redegørelse:

<https://www.ft.dk/samling/20171/almdel/REU/bilag/207/1867727.pdf>

6 ECHR er den europæiske menneskerettighedsdomstol i Strassbourg.

afgørelser om anbringelser udenfor hjemmet⁷. På den anden side forventes det efter almindelige retsprincipper, at borgerens beskyttelse mod vilkårlig forvaltning udstyrer hende eller ham med tilstrækkelige ressourcer til at udgøre en modvægt mod forvaltningen. Det følger af de almindelige garantiforskrifter, at jo større et indgreb individet udsættes for, skal kravet til klar lovhjemmel også være. (legalitet⁸, [proportionalitet](#)).

2.3. Fair Rettergang

Efter sin ordlyd forekommer [EMRK](#)'s artikel 6 om **fair rettergang**, set i sammenhæng med artikel 8 om retten til familieliv ikke særlig vidtgående, så længe man forstår bestemmelsen alene som vedrørende den mistænkte, sigtedes eller tiltaltes retsstilling i forhold til uskyldsformodningen. Imidlertid er forståelsen af artikel 6' genstandsfelt væsentligt bredere end omfattende udelukkende straffesager i dansk forstand. Den omfatter således også tvangsfjernelser⁹.

Skulle man i dansk praksis leve op til kravet om fair rettergang i form af [equality of arms](#), måtte systemet laves om, allerede ved forelæggelse for Børn- og Unge-Udvalget. Borgeren skulle have mulighed for at føre vidner, og sagkundskaben i form af "børnesagkyndige", "familiesagkyndige" og autoriserede psykologer skulle i lige så høj grad som forvaltningen stilles til rådighed for forældre og børn.

2.4. Børn- og Ungeudvalget

[Børn- og UngeUdvalget](#) er en underlig, sammenvokset konstruktion. På papiret består flertallet af dets medlemmer af sagkyndige og en dommer; kun to medlemmer er udpeget af byrådet. Skulle man tro på benævnelsen, er der tale om en slags kommunalt udvalg. Men det er et dybt afhængigt nævn, der dels har fri adgang til kommunekassen udenom byråd og økonomiudvalg, og navnlig har det den ene si-

⁷ Rytter E 2021 191 f

⁸ [Se nærmere om skærpet hjemmelseskrav i denne udtalelse fra Ombudsmanden:](#)

⁹ Harris med flere 2014 386, 393 ff.,415, f.,.

de, nemlig kommunens administration som eneste sekretariat. Budgetansvaret er helt og holdent kommunalt, hvilket har fået enkelte borgmestere til at protestere. Det må, set fra økonomiudvalgenes side, ligne en rent snyltefunktion.

Der sidder en dommer for bordenden. Herved afskæres Folketingets Ombudsmand effektivt fra at bedømme substansen i de enkelte sager¹⁰. Skulle reglerne om dommeres (og her hele nævnets) **inhabilitet i sager** følge almindelig strafferetspleje, ville den samme dommer og det samme nævn aldrig få lov til at forsvare deres egne tidligere, muligvis fejlagtige afgørelser. Det er en alvorlig fejl i hele konstruktionen, at den kommunale partiskhed overføres uden nogen form for retsbeskyttelse overføres til det nævn, Børn- og Ungeudvalget er.

"Stk. 2. Ingen må deltage som dommer under hovedforhandlingen i en straffesag, såfremt den pågældende, vedrørende det forhold, som tiltalen angår, har truffet afgørelse om at varetægtsfængsle den tiltalte efter [§ 762, stk. 2](#), eller om brevåbning og brevstandsning i medfør af [§ 781, stk. 4](#). Dette gælder dog ikke, hvis sagen behandles efter [§ 831](#) eller sagen i øvrigt vedrørende det forhold, der har begrundet indgreb som nævnt i 1. pkt., **ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.** (Retsplejelovens § 60, stk 2)

Hensigten med bestemmelsen er at sikre dommeren og borgeren mod de rettergangsfejl, der opstår, når dommeren sættes til at beskytte sine egne tidligere afgørelser og bedømme bevisets stilling i sager, han selv tidligere har truffet afgørelser i. Analogien til serviceloven er åbenbar.

Konklusion: Både dommere og lægdommere i Børn- og Ungeudvalg bør ikke optræde igen og igen i samme sag.

---

¹⁰ [Ombudsmandsloven](#), § 7, stk 2,3 og § 8.

2.5 "Frivillig anbringelse" eller "Tvangsfjernelse"?

"Und willst du nicht mein Bruder sein, dann schlag ich dir dein Schädel ein." B von Bülow, tysk rigskansler 1908

Der er god grund til at se på disse samtykkers juridiske gyldighed i dansk sammenhæng. Der er forskellige retskilder, der berører emnet. Ærindet her er at problematisere. En ufuldstændig og foreløbig konklusion peger klart i retning af, at graden af frivillighed er så mikroskopisk, at der reelt er tale om tvang. Det får så den konsekvens, at langt de fleste samtykkeerklæringer er ugyldige.

I andre lande - fx Tyskland - sonderer man ikke mellem frivillig anbringelse og tvangsfjernelse. Der bør udarbejdes en grundig gennemgang af de forvaltningsretlige problemer, der er forbundet med samtykker, der er afgivet under en sådan grad af tvungne og ulige omstændigheder, at det er svært at se frivilligheden i dem. Skulle praksis overholde almindelige forvaltningsretlige grundprincipper, ville disse samtykker næppe være juridisk gyldige.

En helt igennem uvidenskabelig forespørgsel på Facebook i gruppen "Tvang og magt" slog ud med, at 90 % af alle såkaldt "frivillige anbringelser" var sket under en underlig form for vejledning, der understregede, at barnet ville blive fjernet under alle omstændigheder, men at det nok ville fremme samarbejdet med kommunen bedst og dermed muligheden for hjemgivelse, hvis moderen eller faderen skrev under på en samtykkeerklæring.

"I en række juridiske sammenhænge indgår samtykke som et stærkt moment ved bedømmelsen af retlige spørgsmål. I forvaltningsretlige sammenhænge er det svært generelt at angive, hvilken betydning samtykke har. Som udgangspunkt må man fastholde, at offentlige forvaltningsmyndigheder ikke får videre beføjelser, fordi borgeren giver samtykke¹¹. Forvaltningen skal stadig holde sig indenfor lovhjemlen. Omvendt må man også sige, at i det omfang en afgørelse alene er påvirket af én parts interesser, vil dette kunne slække på kravet om lovhjemmel. **Dette forudsætter naturligvis, at borgeren ikke er presset hverken direkte eller indirekte.** Retsstillingen er formentlig den, at hjemmelskravet slækkes til en bebyrdende afgørelse. **Det forudsætter dog, at samtykket reelt er frivilligt.**" (Bønsing 2014, 298)

"Griber en offentlig afgørelse ind i privates interesser og er interessen af en sådan karakter, at den private kan råde over den, vil samtykke normalt være tilstrækkelig hjemmel. **Det gælder dog ikke, hvis borgeren er blevet presset eller tvunget til at give sit samtykke.** (Gammeltoft-Hansen 2002, 310)

"Et afkald er ikke frivilligt, hvis det har negative konsekvenser for individet ikke at give afkald"¹² (Rytter 2021, 204).

Der er god grund til i den sammenhæng at hæfte sig ved spørgsmålet om, hvorvidt spørgsmålet om samtykkets juridiske gyldighed kan ses i lyset af Databeskyttelsesforordningens artikel 4, 11. Der er klare ligheder med citaterne ovenfor; dog er formuleringen om muligt klarere. Læs nærmere herom i [Datatilsynets Vejledning om Samtykke](#). Vær opmærksom på, at samtykket i forbindelse er afgivet til anbringelsen etc., ikke til behandlingen af oplysninger i forbindelse med sagsbehandlingen. Man kan derfor ikke uden videre slutte sig frem til ugyldighed fra citaterne

---

11 Det indebærer, at kravet om lovhjemmel under alle omstændigheder (legalitet) gælder, og at det ikke kan fraviges ved samtykke.

12 Ved afkald forstås her "Samtykke til at afstå fra en rettighed, individet ellers ville have været beskyttet af.

nedenfor; her er der tale om en analogi.

Der citeres herfra nedenfor:

"Databeskyttelsesforordningens artikel 4, nr. 11 (Definition)

"Enhver **frivillig, specifik, informeret og utvetydig viljestilkendegivelse**, hvorved den registrerede ved erklæring eller klar bekræftelse indvilliger i, at personoplysninger, der vedrører den pågældende, gøres til genstand for behandling.

... ..

Kan den dataansvarlige ikke bevise, at der foreligger et gyldigt samtykke, er konsekvensen, at samtykket ikke kan anses for at være i overensstemmelse med forordningen og kan dermed ikke udgøre et lovligt behandlingsgrundlag.

.....

Et samtykke skal være frivilligt. Formålet med et samtykke er at give de registrerede et valg og ikke mindst kontrol over personoplysninger om dem selv. **Et samtykke anses derfor ikke for at være afgivet frivilligt, hvis den registrerede ikke har et reelt eller frit valg. Et samtykke må f.eks. ikke være afgivet under tvang.** Dette gælder, uanset om det er den dataansvarlige eller andre, der udøver tvang over for den registrerede. **Enhver form for upassende pres på eller påvirkning af den registreredes frie vilje medfører at samtykket er ugyldigt.**

"

Familieforvaltningen har til enhver tid bevisbyrden for, at der foreligger et samtykke. Det bør under alle omstændigheder indelbære i sager om så indgribende en foranstaltning en anbringelse udenfor hjemmet udgør, at mundtlige samtykker er ugyldige. Alligevel har jeg i praksis ses bunker af frivillige samtykker.

Konklusionen er her hel specifik: I forbindelse med Barnets Lov bør sondringen mellem anbringelse med eller uden samtykke ophæves således, at alle anbringelser udenfor hjemmet - herunder navnlig anbringelser, der iværksættes på baggrund af forud-

gående underretninger - behandles som tvangsfjernelser (anbringelser uden samtykke).

2.6. Ankestyrelsens lille uafhængighed og tilknytning til det administrative system.

Ankestyrelsen er et domstolslignende multi-organ, organisatorisk/formelt placeret under regeringen / Socialministeriet med linjer til andre tilknyttede ministerier. Ankestyrelsen er en paraplyorganisation med mange forskellige nævn under sig. Ankestyrelsen har sin egen bestyrelse. I fx. Beskæftigelsesafdelingen og Familieafdelingen er en række korporative organisationer med KL i spidsen repræsenteret, men ikke repræsentanter for de ramte borgere selv. Direkte i familiesager sidder der såkaldt børne- og familiesagkyndige, psykologer mv..

Reglerne om Ankestyrelsen ses i Retssikkerhedsloven:

§ 51. Ankestyrelsens afgørelser træffes

1) af direktøren eller den, direktøren overlader sine beføjelser til, eller

2) med medvirken af beskikkede medlemmer.

Stk. 2. Når Ankestyrelsen træffer afgørelse med medvirken af beskikkede medlemmer, træffes afgørelsen af

1) direktøren, vicedirektøren eller vicedirektørerne, et antal ankechefer eller andre ansatte, som opfylder uddannelseskravet i stk. 3, og

2) medlemmer, der udpeges efter § 52.

Stk. 3. Direktøren, vicedirektøren eller vicedirektørerne og ankecheferne skal have bestået **juridisk, statsvidenskabelig eller økonomisk eksamen eller anden dermed ligestillet eksamen**. Deres ansættelsesområde er alene Ankestyrelsen.

§ 52. Social- og ældreministeren fastsætter antallet af beskikede medlemmer og stedfortrædere, der udpeges af social- og ældreministeren efter indstilling fra

- 1) **Dansk Arbejdsgiverforening,**
- 2) **Fagbevægelsens Hovedorganisation,**
- 3) **KL (Kommunernes Landsforening)** og
- 4) Danske Handicaporganisationer.

Stk. 2. Medlemmerne udpeges for 4 år ad gangen. Udpegning sker med virkning fra den 1. juni i året efter det kommunale valgår. Finder udpegning sted i løbet af en periode, gælder den til periodens udløb.

Stk. 3. Som medlemmer kan ikke udpeges personer, der tidligere i to fulde perioder har været beskikket som medlem af Ankestyrelsen eller Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg."

Det er ret tydeligt, at Ankestyrelsen slet ikke opfatter sig selv som noget upartisk, uafhængigt organ. Snarere ser det sig som en slags konsulentvirksomhed, der også hjælper kommunerne. [Rådslagning mellem en kommune og Ankestyrelsen](#) er juridisk set omfattet af offentlighedslovens bestemmelse om notatpligt. Telefonnotaterne fra sådanne rådslagninger burde konsekvent indgå i besvarelserne af begæringer om aktindsigt, rettet mod kommunen efter forvaltningslovens § 9, stk. 1. Jeg har aldrig set et sådant iblandt de talrige aktindsigter, jeg gennem årene har haft adgang til.

I [Ankestyrelsens Rådgivende Praksisudvalg](#), hvor KL og DA med flere er repræsenteret, drøftes også kommende principmeddelelser, herunder formentlig også de økonomiske og politiske aspekter, før de godkendes. Med andre ord underkastes rent juridiske meddelelser, som indirekte kan påberåbes af borgerne, politisk granskning af borgernes modparter, uden at de bliver hørt.

Det er mit indtryk, at repræsentanter for B&U og Kommunen systematisk holder formøder før det officielle møde i Ankestyrelsen uden borgersidens deltagelse.

Konklusion

Skulle man have indrettet styrelsens og ledelsens sammensætning efter principperne om fair rettergang, skulle dette domstolslignende organ

- 1) Have en status, helt uafhængig af regeringen og dens styrelser
- 2) Være sammensat, så for borgerne eller deres organisationer også var direkte repræsenteret.
- 3) Hvis et nævn skulle have fungeret som et domstolslignende organ i disse sager, burde det have haft juridisk ledelse i alle sager, være politisk uafhængigt og åbne adgang for egentlig bevisførelse.
- 4) Da den samme sag kommer op med en vis regelmæssighed i anbringelsesperioden før en hjemgivelse, bør reglerne om inhabilitet gælde, så de samme personer ikke deltager i behandlingen af den samme sag påny.

Der bør indføres en helt anden administrativ enhed, der er i bedre overensstemmelse med EMRK artikel 6.

Adgangen til reel berigtigelse af falske påstande i de kommunale familieafdelingers sagsbehandling.

Det er mit generelle indtryk fra bunker af sager, at familieafdelinger undslår sig fra reelt at granske, hvad borgerne ønsker at få rettet af falske påstande i deres egen sag.

Mit indtryk er, at sagsbehandlere og afdelinger misbruger deres adgang til at skønne og vurdere til også at håndtere den underliggende empiri falsificerbare påstande om virkelige forhold som vurderinger. Det lader sig afgøre, om en mor døde af naturlige årsager eller ved selvmord. Det lader sig afgøre, om en person har en diagnose som skizofren eller ej. Det lader sig afgøre, om en person er alkoholmisbruger eller ej. Også grænsen mellem ufarlig brug af hash og misbrug lader sig verificere.

Pligten til at **berigtige** påstande i forvaltningen er klart hjemlet i [Databeskyttelsesforordningen](#) (GDPR). Det forudsættes i lovgivningen, at processen efter en henvendelse fra borgeren om at få ændret en efter ved-kommendes opfattelse falsk påstand til en sand altid skal behandles ud fra to kriterier.

For det første skal påstanden være **relevant**. Det vil sige, at hvis påstanden ingen betydning har for afgørelsen. Med andre ord kan myndigheden afvise at behandle en påstand om berigtigelse, hvis den er af ringe eller ingen betydning for sagen.

For det andet skal der - som antyd det ovenfor - være tale om en **verificerbar - falsificerbar** påstand. **Man skal ved efterforskning kunne konstatere, om den er sand eller falsk.**

Jeg har eksempler på, at der gennem ICS/DUBU i en sag stod omkring 30 gange, at min klient skulle have været skizofren.

Påstanden fremgik både i indstilling og begrundelse i en sag om anbringelse før fødslen. Det fremgik af DUBU-materialet af to erklæringer fra psykiatrisk hospital, at enhver mistanke om, at den pågældende skulle lide af nogen psykotisk lidelse, herunder skizofreni, var fejlanbragt.

Kommunen afviste at granske, men henviste til, at den falske, udokumenterede påstand nok var sand, da den jo var gentaget langt flere gange i handleplaner, indstillinger etc. end de kun to andre. Med andre ord fandt der ingen granskning sted.

I samme sag blev den pågældende beskyldt for at være/have været spiritusmisbruger. Han/hun har hele tiden fastholdt, at hun smagte en halv øl i Nuuk som 13-årig og ikke brød sig om det. Hun har aldrig drukket siden, hævder hun. I siden var der intet, der underbyggede påstanden om hendes drikfældig andet end stigmatiserende antagelser om grønlandere og alkohol.

Heller ikke her fandt der nogen granskning sted. Den planlagte tvangsfjernelse fra fødslen blev således gennemført på basis af uverificerede, ikke-granskede, falske påstande.

Når en borger henvender sig til den kommunale familieforvaltning, kan det ikke forventes, at vedkommende kan juraen til fingerspidserne. Vedkommende skal ikke kende Databeskyttelsesforordningens kapitel 5 eller den almindelige forvaltningsrets garantiforskrifter. Det er forvaltningens opgave.

Kommunerne skal rette sig efter Databeskyttelsesforordningen, som er gældende dansk lov. For god ordens skyld følger der citater fra **[Datatilsynets Vejledning om de Registreredes Rettigheder](#)** .

De centrale bestemmelser er artiklerne 16, 18 og 19.

Om artikel 16, vejledningens side 30, hedder det bl.a.::

"Hvad indebærer retten til berigtigelse?"

Retten til berigtigelse indebærer **for det første**, at en registreret har ret til at få **urigtige (forkerte) personoplysninger om sig selv rettet**.

Herudover har en registreret – under hensyntagen til formålene med en behandling – **for det andet ret til at få fuldstændiggjort ufuldstændige personoplysninger**¹³, hvilket bl.a. kan ske ved, at den registrerede fremlægger en supplerende erklæring. Den registreredes ret til at få fuldstændiggjort ufuldstændige personoplysninger indebærer, **at du ikke må afvise at supplere en sags oplysninger** med yderligere oplysninger, hvis dette vil gøre sagen mere fuldstændig og/eller ajourført.

Det skal dog bemærkes, at retten til berigtigelse og retten til at få fuldstændiggjort ufuldstændige personoplysninger ikke ændrer på, at du som dataansvarlig altid bør sikre dig, **at du berigtiger personoplysninger, hvis du bliver opmærksom på, at de er forkerte, samt at du behandler fuldstændige og ajourførte personoplysninger. Denne pligt følger af databeskyttelsesforordningens artikel 5, stk. 1, litra d.**

Den registreredes ret til berigtigelse får derfor praktisk betydning i de tilfælde, hvor den registrerede bliver opmærksom på, eller får mistanke om, at du behandler urigtige personoplysninger.

Hvis du modtager en anmodning fra en registreret, der ønsker urigtige personoplysninger berigtiget, skal du **berigtige oplysninger uden unødigt forsinkelse**.

1. 5.2 Hvornår har den registrerede ret til at få berigtiget sine oplysninger?

En registreret har ret til at få berigtiget **urigtige oplysninger** om sig selv.

Det er imidlertid ikke altid nemt at afklare, om en registreret har ret i, at oplysningerne er urigtige og derfor skal berigtiges (rettes).

---

¹³ "Fuldstændiggjort", dvs. tilføjelse

I praksis oplever Datatilsynet typisk tre situationer:

- 1) Der er enighed imellem parterne om, at oplysningerne er urigtige,
- 2) der er uenighed om, hvorvidt oplysningerne er urigtige, eller
- 3) oplysningerne har karakter af en subjektiv eller faglig vurdering.

Nedenfor vil de tre ovennævnte situationer blive gennemgået.

5.2.1 **Når du er enig med den registrerede** i, at oplysningerne er urigtige

Er du enig med den registrerede i, at der behandles urigtige oplysninger, f.eks. på den registreredes sag, skal du berigtige dem. Det kan f.eks. være i situationer, hvor faktuelle oplysninger som navn, alder, bopæl, indkomst osv. er blevet registreret forkert ved en fejl eller lignende.

Hvis du er en offentlig myndighed, er du som udgangspunkt underlagt en pligt til at dokumentere det grundlag, som en afgørelse eller en anden beslutning i sin tid blev truffet på.

Det betyder, at du i almindelighed ikke bare må ændre eller fjerne oplysninger, når de først er indgået i en sag. Som offentlig myndighed berigtiger man derfor typisk de forkerte personoplysninger ved at tilføje de korrekte oplysninger på sagen uden samtidig at fjerne de urigtige oplysninger.

Tilføjelsen skal ske i så nær tilknytning til de urigtige personoplysninger som muligt, så det er nemt for fremtidige sagsbehandlere mv. at se, at oplysningerne er blevet berigtiget. **Dette kan du f.eks. gøre ved at indsætte en henvisning til de urigtige oplysninger.**

Eksempel 10 – Urigtige oplysninger på en kommunes sag

En kommune K har i overensstemmelse med den sociale lovgivning lavet en såkaldt § 50-undersøgelse af et barns forhold.

Efterfølgende viser undersøgelsen sig at være fyldt med faktuelle fejl, idet det undersøgte barn bl.a. er omtalt med et forkert navn, ligesom der også står i undersøgelsen, at barnet har begået kriminalitet, selvom dette ikke er tilfældet.

I denne situation laver kommunen K en ny version af § 50-undersøgelsen og skriver tydeligt på sagen, at den første undersøgelse er urigtig.

5.2.2 Når du (som sagsbehandler) ikke er enig med den registrerede i, at oplysningerne er urigtige

Er du ikke enig med den registrerede i, at der er tale om urigtige oplysninger, er du ikke forpligtet til at berigtige dem.¹⁴

Uenigheden mellem dig og en registreret kan f.eks. angå rigtigheden af nogle notater om, hvad der er blevet sagt på et møde, eller hvad der er sket under et besøg i hjemmet.

Selvom du ikke er enig i den registreredes synspunkter, skal du – hvad enten du er en offentlig myndighed eller privat virksomhed – som dataansvarlig sørge for, at de personoplysninger, du behandler om den registrerede, er fuldstændige og ajourførte.

I sådanne tilfælde skal du derfor sørge for, at der bliver lavet en tilføjelse til de omstridte oplysninger, hvoraf det fremgår, at den registrerede ikke er enig i oplysningernes rigtighed, og hvoraf det fremgår, hvad den registrerede mener, er korrekt. Men du er altså ikke forpligtet til at berigtige oplysningerne, hvis det er din saglige opfattelse, at de personoplysninger, du behandler, er korrekte.

5.2.3 Når oplysningerne har karakter af en subjektiv eller faglig vurdering

---

¹⁴ Formuleeringen er uheldig. Det handler ikke om "enighed" eller "uenighed", men om, hvorledes undersøgelsen af de faktiske forhold og omstændigheder er faldet ud. "Hvis du fastholder den oprindelige påstands sandhedsværdi og afviser den registreredes indvending..."

Somme tider indeholder sager hos f.eks. offentlige myndigheder ... eksterne faglige eller subjektive vurderinger af en registreret fra f.eks. **socialrådgivere eller læger**.

Det sker ikke sjældent, at en registreret er uenig i indholdet, herunder især konklusionerne, i sådanne faglige eller subjektive vurderinger.

I disse situationer vil det være meget vanskeligt at fastslå, at oplysningerne om den registrerede er urigtige, da de f.eks. bygger på en særlig **lægefaglig vurdering**. Løsningen i disse situationer vil derfor normalt være at tilføje oplysninger om den registreredes synspunkter på sagen. Det kan f.eks. være, at den registrerede har **en anden lægeerklæring**, der kommer frem til at andet resultat, og som således bør tilføjes sagen.

Eksempel 11 – En skoleleders faglige vurdering

En skoleleder L skriver til kommunen B, at han er bekymret for, om der er misbrug i en elevs E's hjem.

På baggrund af indberetningen fra skolelederen L indleder kommunen B en undersøgelse af forholdene i E's hjem.

E's forældre er meget uenige i skolelederens indberetning om, at der skulle være et misbrug i hjemmet og vil derfor have indberetningen berigtiget.

I denne situation kan forældrene til E få tilføjet på sagen, at de er uenige i, at der er et misbrug i hjemmet, men de kan ikke få skolelederens indberetning slettet eller lignende, da den er udtryk for hans faglige vurdering¹⁵.

Pligt til at underrette tredjemand

Udover selv at berigtige de urigtige personoplysninger i dit eget system, skal du – *på eget initiativ* – også underrette dem, som du måtte have videregivet de urigtige eller ufuldstændige personoplysningerne til. Dette følger af databeskyttelsesforordningens artikel 19.

---

¹⁵ Jeg bringer eksemplet her og bringer det, uanset netop påstanden om familiens misbrug lader sig efterprøve. Men det er jo skolelederens påstand og dermed ham, berigtigelsesbegæringen skal rettes til. Jeg vil normalt opfordre familien til at fremskaffe dokumentation, der kan indgå i sagsbehandlingen.

Du skal i underretningen informere om, hvilke tidligere afgivne oplysninger der er urigtige, og skrive de korrekte oplysninger.

Pligten til at underrette tredjemand gælder ikke, hvis underretningen er umulig eller uforholdsmæssigt vanskelig. Da underretningen i almindelighed ikke vil være forbundet med store arbejdsmæssige eller ressourcemæssige belastninger, samt at det ofte vil være af stor betydning for den registrerede, at du foretager underretningen, kan kun tungtvejende argumenter føre til, at du kan undlade at underrette.

Hvis den registrerede anmoder om at få at vide, hvilke modtagere du har videregivet personoplysningerne til, skal du give den registrerede disse oplysninger.

Eksempel 12 – Kommunen K's berigtigelse af oplysninger

En borger B anmoder kommunen K om at berigtige oplysninger i en § 50-undersøgelse, som kommunen har udarbejdet med henblik på at belyse B's datters trivsel.

Kommune K har på et tidligere tidspunkt videregivet oplysningerne til styrelsen S i forbindelse med en ankesag.

Borgeren B vil gerne have rettet oplysningerne i undersøgelsen om, at forældrene har en 7:7 ordning, hvor børnene er lige meget hos deres mor og far. Til støtte herfor kan B fremvise en afgørelse fra styrelsen Å, hvoraf det fremgår, at B har børnene i 12 dage og moren har børnene i 2 dage.

Kommunen K er enig med B i, at oplysningerne om deleordningen er urigtige. Derfor laver K et notat på sagen med § 50-undersøgelsen, hvor kommunen skriver, at oplysningerne i undersøgelsen om forældrenes deleordning er urigtige, da faren har børnene i 12 dage, og moren i 2. Notatet indeholder en henvisning til § 50-undersøgelsen.

Da kommunen K samtidig har videregivet urigtige oplysninger om forældrenes deleordning til styrelsen S, underretter kommunen styrelsen om, at oplysningerne er urigtige, og oplyser om de korrekte oplysninger. "

Gennemgangen forudsætter her, at sagsbehandlingen i forvaltningen foregår som en gammeldags papirsag i kommunen fra den tid,

hvor den originale sag var en papirsag, der normalt hørte hjemme i et arkiv. Med ICS og DUBU er duplikatoren overhalet af digital kopiering, hvor det til sidst er vanskeligt at se, hvornår en oplysning første gang har sneget sig ind i sagen, hvem der har produceret den første gang, og i hvilken sammenhæng den oprindeligt indgik. En almindelig børnesag fylder ofte flere tusind sider.

Når en indstilling eller sag forelægges for B&U eller Ankestyrelsen til afgørelse, bestående af 10-20 sider. Med andre ord udelades de 1800 sider for de personer, der skal træffe afgørelsen. Knapheden på tid og den korte sagsbehandlingstid umuliggør i praksis, at nogen af de besluttende læser hele sagen. **Det er derfor helt afgørende, at berigtelsen skal ske alle steder, hvor der rettes falske informationer, navnlig i det materiale, der fremgår af indstillinger og begrundelser. En tilføjelse på en ny side 2985 retter jo ikke sagen op.** Det gælder, uanset om der rettes falsk til sandt, eller om der er tvivl.

Artikel 18: Anvendelsesbegrænsning

Selv om processen med berigtigelse skal ske ufortøvet, skal påstanden for at kunne blive falsificeret/verificeret sættes i gang med det samme, så kan efterforskning og granskningsarbejdet med at finde ud af op og ned tage tid. I den tid, hvor der i sagsbehandlingen - også i tiden op til væsentlige afgørelser, må de omstridte påstande slet ikke indgå i sagsbehandlingen.

I børnesagerne vanskeliggøres denne bestemmelse af, at der indgår frister. Fx. ved B&Us stillingtagen efter en formandsbeslutning.

Hvorledes disse fristdilemmaer afklares principielt og juridisk, er problematisk. Det kan det også vise sig at blive i forbindelse med genbehandling, samvær etc. Under alle omstændigheder skal den besluttende myndighed orienteres udførligt i disse tilfælde. **Hvis der er tid til at omberamme eller udsætte et møde og træffelse af en afgørelse, skal bestemmelsen om anvendelsesbegrænsning altid respekteres fuldt ud.**

Bestemmelsens ordlyd følger her:

Artikel 18

Ret til begrænsning af behandling

Hvis den dataansvarlige har offentliggjort personoplysningerne og i henhold til stk. 1 er forpligtet til at slette

gør sig gældende:

Den registrerede har ret til fra den dataansvarlige at opnå begrænsning af behandling, hvis et af følgende forhold

1. a) **rigtigheden af personoplysningerne bestrides af den registrerede, i perioden indtil den dataansvarlige har haft mulighed for at fastslå, om personoplysningerne er korrekte**
2. b) **behandlingen er ulovlig, og den registrerede modsætter sig sletning af personoplysningerne og i stedet anmoder om, at anvendelse heraf begrænses**
3. c) den dataansvarlige ikke længere har brug for personoplysningerne til behandlingen, men de er nødvendige for, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares
4. d) den registrerede har gjort indsigelse mod behandlingen i medfør af artikel 21, stk. 1, i perioden mens det kontrolleres, om den dataansvarliges legitime interesser går forud for den registreredes legitime interesser.

2. Hvis behandling er blevet begrænset i medfør af stk. 1, **må sådanne personoplysninger, bortset fra opbevaring, kun behandles med den registreredes samtykke** eller med henblik på, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares eller for at beskytte en anden fysisk eller juridisk person eller af hensyn til Unionens eller en medlemsstats vigtige samfundsinteresser.

Bestemmelsens ordlyd fastslår, at hvis B&U skal behandle sagen trods centrale oplysninger er søgt berigtiget, så skal borgeren ("Den registrerede") i det mindste give sit frivillige samtykke til, at B&U behandler sagen på det grundlag, hvor væsentlige oplysninger er søgt berigtiget.

Det sker aldrig i disse sager.

Vi skal erindre os om, at Datatilsynets Vejledning om de Registreredes Rettigheder retter sig mod sagsbehandlere i offentlig forvaltning. Artiklen om Anvendelsesbegrænsning har en ret instruktiv karakter. :

Begrænsning af behandling af personoplysninger består i, at du foretager en **mærkning af opbevarede personoplysninger med det formål at begrænse fremtidig behandling af disse oplysninger**, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 4, nr. 3.

Hvis din behandling af personoplysninger er begrænset, **må du** som nævnt ovenfor – udover at opbevare oplysningerne i dine systemer – som udgangspunkt **ikke på anden måde behandle, herunder bruge eller videregive, oplysningerne.**

Du må kun foretage anden behandling end opbevaring, hvis den registrerede har givet sit samtykke til det eller, hvis behandlingen sker med henblik på, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares. Du må også bruge de begrænsede oplysninger, hvis det er nødvendigt for at beskytte en fysisk eller juridisk persons eller medlemsstats vigtige samfundsinteresser.

Hvordan begrænses en behandling i praksis?

Begrænsning af behandling af personoplysninger kan f.eks. ske ved, at oplysningerne **gøres utilgængelige for brugerne af dit**

system¹⁶ (f.eks. ved hjælp af indblikskoder eller lignende). Det bør i den forbindelse tydeligt angives i dit system, at oplysningerne er blevet begrænset, så brugeren bliver informeret.

Begrænsning af behandling kan endvidere ske ved, at oplysningerne midlertidigt flyttes over i et andet behandlingssystem, eller at oplysningerne midlertidigt fjernes fra din hjemmeside, hvis oplysningerne er offentliggjort.

Underretningspligt i forbindelse med berigtigelse

Artikel 19

"Underretningspligt i forbindelse med berigtigelse eller sletning af personoplysninger eller begrænsning af behandling

Den dataansvarlige underretter hver modtager, som personoplysningerne er videregivet til, om enhver berigtigelse eller sletning af personoplysningerne eller begrænsning af behandling, der er udført i henhold til artikel 16, artikel 17, stk. 1, og artikel 18, medmindre dette viser sig umuligt eller er uforholdsmæssigt vanskeligt. Den dataansvarlige oplyser den registrerede om disse modtagere, hvis den registrerede anmoder herom."

Bestemmelsen i GDPR's artikel 19 er central i disse sager, men omtales desværre ikke i Datatilsynets Vejledning.

I sagen, der er nævnt ovenfor, blev det første barn i overensstemmelse med den nøje tilrettelagte plan tvangsfjernet fra fødslen på trods af, at det blev søgt berigtiget på baggrund af kommunens eget materiale. Da kvinden så igen blev gravid, startede hendes livs næste mareridt med en underretning fra den regionale fødeafde-

---

¹⁶ Utilgængeliggørelse er langt fra sletning, det er en midlertidig administrativ foranstaltning. Det er et GDPR-krav, at systemet skal kunne håndtere midlertidig utilgængeliggørelse af anvendelsesbegrænsede data. Hvis du kender et eksempel på, at denne proces er indarbejdet i et digitaliseret IT-system, der behandler særdeles følsomme persondata administrativt, må du endelig kontakte mig eller en arkæolog.

ling, der noterede sig, at nu var hun jo gravid igen. Et hurtigt opslag viste den aldrig rettede oplysning om, at hun skulle være gravid og en drukkenbolt. Begge påstande var efter min vurdering falske dengang, og kommunen trak da uformelt også påstanden om hendes skizofreni tilbage, dog uden at berigtige den efter forskrifterne. Forvaltningen har aldrig søgt at underbygge eller afklare påstanden om kvindens alkoholisme.

Derved sattes den næste tvangsfjernelse sted, og den er også effektueret efter samme nøje planlagte proces som ved det første tilfælde.

Det er en helt afgørende forpligtelse, der heller ikke er blevet overholdt.

KONKLUSION:

Alle parter, der arbejder indenfor familieforvaltningerne med anbringelsessager, dvs. kommuner, B&U-Udvalg, Ankestyrelse, Datatilsyn, Ombudsmand og Byretter, bør gøres eksplicit opmærksom på reglerne om berigtigelse i GDPE, og det bør tilstræbes, at de overholdes.

Kommunernes Familieafdelinger skal altid overholde deres Vejledningspligt, jf. forvaltningslovens § 7, stk. 1. ved at henvise til bestemmelserne i artikel 16, 18 og 19 i GDPE-

Litteratur

Bønsing, Sten: "Almindelig Forvalrningret, JØF 2013

Christensen, J. P. "Dansk Statsret, JØF 2016

Gammeltoft-Hansen med flere "Forvaltningsret, JØF 2002

Harris med flere: "Law of the European Convention of Human Rights, Oxford 2014.

Revsbech med flere: "Forvaltningsret, Sagsbehandling" JØF 2014

Rytter Elo, "Individets Grundlæggende Rettigheder", Karnov 2021